

מיר באטייליקון זיך אין דעם גרויסן טרויער פון דעם השובן פֿאָרוֹזִיצָעֶר פון אונדזער לאנדסמאָן שאפט אין מעקסיקע, ה' יצחָק גֿראָבִינְסְקִי צוֹלְבִּין טוֹיט פון זיין אומפֿאָרגעסלעַן פֿאָטָעֶר, ערְזָן-פֿאָרוֹזִיצָעֶר פון אונדזער פֿאָרְבָּאנְד —

ה' בצלאל גֿראָבִינְסְקִי ז"ל

וועלכער האט מיטגעהָלְפָן אַרוֹיסְגָּעָבָן אונדזער יְזָכְּרֵבָּוד אָוּן לִיְדָעָר, נִיט זָכָּה גַּעֲוָעָן צָוְדָעָלְבָּן זִין דערשיינְגָעָן. צוֹזְאָמָעָן מִיט דָעַר גַּאנְצָעֶר משְׁפָחָה באָדוּיעָרָן מִיר דעם גְּרוֹיסְן פֿאָרְלוֹסְט.

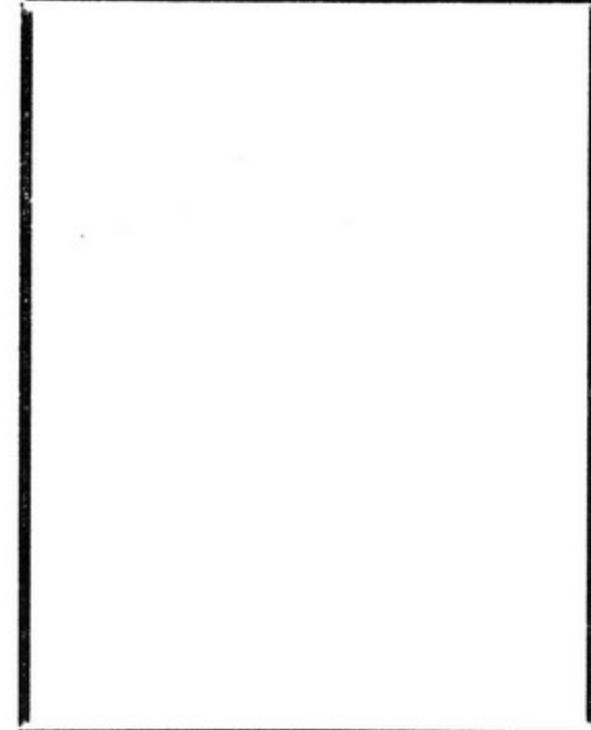
כְּבָוד זִין אָנְדָעָנְקָ!

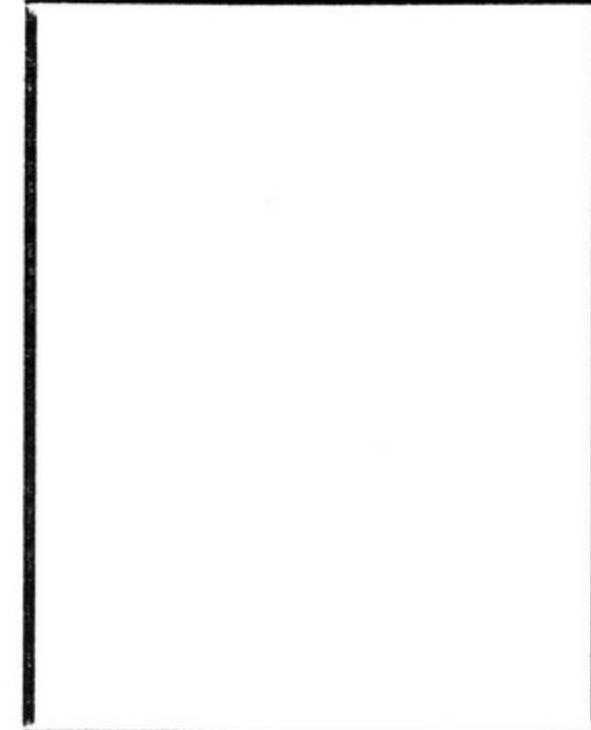
פֿאָוּוִישׁ שְׁפְּרִינְגָּעֶר

יֹסֵף רָזְעַנְשְׁטַיִן

דִּינָה בְּרָאוֹן

אַבְרָהָם לְאָךְ

אַבְרָהָם בְּרָאוֹן

גַּבְּרִיאָל וּוַיְשְׁנִיעּוֹסְקִי

אַהֲרָוֹן וּוְאַרְנוֹןְוּזִיכְּקִי

שֵׁיָעַטְשָׁנְסָקָאָוּסְקִי

אַיְתְּשָׁעַ-מָאִיר בְּרָאוֹן

רַבְּקָה בְּרָאוֹן

גַּעַשְׁטָאָרְבָּן אַין מַעֲקָסִיקָּעַ

גַּרְשּׁוֹן קָאָוּאַלְסִיקִי

מִילְעָקָמְילְלָעָר

גַּעַשְׁטָאָרְבָּן אַין מַעֲקָסִיקָּעַ

פֿאָרְאִיִּיבִּיקָּט:

קָאָמִיטָעֶט פָּוֹן קוֹטְנָאָר לְאַנְדְּסְלִיטָט אַין מַעֲקָסִיקָּעַ

זאלן די שורות דינגען אלס מצבה נאָך די אומגעקומווענע און פֿאַרְשְׁטָאַרְבּוּנָע פֿוֹן דער
פֿאַמְּילִיעַ וּוּאַלְקָאַוּוּיטֵש אַין קוֹטְנוּן.

מיין מוטער
ברידער און שוועסטער

בלימע וּוּאַלְקָאַוּוּיטֵש
בִּילְעַ אָונַ מאָן גּוֹרְדּוֹקַ;
אַיְתְּשָׁע מִיט זִין פֿרוּי אָונַ קִינְדּוּרַ;
נַחְמַן מִיט זִין פֿרוּי אָונַ קִינְדּוּרַ;
פֿרּוּמַעַט מִיט אַיר מאָן אָונַ קִינְדּוּרַ;
גָּאַלְדָּע מִיטּוֹן מאָן אָונַ קִינְדּוּרַ;
גּוֹטְשָׁע מִיטּוֹן מאָן אָונַ קִינְדּוּרַ;
שְׁמַשּׁוֹן מִיט זִין פֿרוּי אָונַ קִינְדּוּרַ;
זֶלְמַן מִיט זִין פֿרוּי.

מיינע טיעער שוועסטער און ברידער — ציוועל אַיך קִינְמָאַל נִיט פֿאַרְגָּעָסָן! דעם 20טָן נָאוּעֲמַבָּעָר 1928 האָב אַיך פֿאַרְלָאַזְט
קוֹטְנוּן, ווֹ ס'איַן פֿאַרְבְּלִיבָן מיין מוטער מִיט אַכְטַ קִינְדּוּרַ. בעת דער מלְחָמָה האָבן זַיְהָ אַלְעַ גּוּלְעָבָט אַין גַּעַטָּא אַיך
שְׁרַעַקְלַעַכְעָר נָוִיט, הָנוּגָעָר, קָעָלָט. מִיר האָבָן גּוּוֹסְט אַיְיָרָע לִיְדָן דָּאָרטָן, אַבָּעָר נִישְׁט גּוּקָעָנָט הָעַלְפָן. אַיך האָב אַיך
גַּעַשְׁיקָט שְׁפִיּוֹזְפְּעָלָעָן — נָאָר וּוּעָר וּוּיִיסְט צַיְאַר האָט זַיְהָ בָּאָקְוּמָן. אַין מָעָרֶץ 1942 האָט מַעַן אַיך אַוּזָק גַּעַפְּרִיט קִין
כָּעַלְמָנָא — דָּאָס אַיז גּוּוֹעָן אַיְיָר לְעַצְטָעָר וּוּגָג. פָּאָר וּוּאָס אַיז דָּאָס גּוּקְוּמָן דֻּעָם יִדְיָשָׁן פֿאַלְקָ, אָונַ אַיך, מיינע טִיעָרָע?

אין הייליקון אנדענק פון אונדזערע אומפֿאָרגעסלעכּע מוטער,
שווועסטער, ברידער — אומגעקומען דורך די נאציזע רוצחים ימ"ש.

מוטער סרענצע קראוט; שווועסטער און ברידער יצחק-לייב הירשביין און פרוי;
רייעע קראוט און קינדער; ראובן יאקובאָויטש און פרוי רעלל קראוט
און קינדער; יצחק קאן און פרוי חוה ראטשטיין; שינע קאן; גענענדל
קאן און מאן.

זאלן די שורות דינען אלס מצבה נאך די אומגעקומען און געשטארבענע!

פאראייביקון:

שמואל קאן, דבורה קאן-קראוט און פֿאָמִילִיעַ, מעסיקע

צום אייביקון אנדענק פון
די אומפֿאָרגעסלעכּע
שמואל און
רבקה אש

פאראייביקט:

יאדושא-אש גראַבִּינְסְּקָאַ, מעסיקע

צום אייביקון אנדענק פון
הינדע פֿאָסְטָן
טאָכְטָעֶר פון
אַיטשָׁע-מאַיר בראון
פרוי פון מאַיר פֿאָסְטָן.
אומגעקומען אין געטאָ.

פאראייביקון:

די שווועסטער און ברידער אין מעסיקע

צום אנדענק פון די פֿאָמִילִיעַ הָעֲרָמָן גִּיסְט

ישראל גִּיסְט

אומגעקומען על קידוש-השם.

פאראייביקט:

מינטשע טשאנטָקָאָוָסְקִי, מעסיקע

צום הייליקן אנדענק פון מײַינע שוועסטער אונ קינדער

חייאָל-מאֵיר יַאֲקוֹבָאוּוִיטש
אונ קינדער

טִילַע יַאֲקוֹבָאוּוִיטש
מִיטָּן מַאן אָן קִינְדָּעַר

כבוד זיינער אנדענק!

מִינְטְשָׁע שָׁאנְסְקָאָוָסְקִי אָן קִינְדָּעַר

(מיין מאָן, ע"ה, נפטר געווארן אין מעקסיקע)

צום אייביקן אנדענק פון אונדזערע עלטערן הערש אונ גָּאלְדָּע אַשׁ ; ברידער אונ שוועסטער אַברָהָם, יִצְחָק,
דוֹד, יַעֲקֹב, שלְמָה, לִיפְמָאָן, שְׂרָה-חַנָּה, יוֹכֶב אָן קִינְדָּה, רַבָּה, בְּנִימִין.

פאר אַיְיבִּיךְט :

נַחֲמָן אַשׁ, פֿרְרוּ אָן קִינְדָּעַר, מעקסיקע

צום אַיִבִּיקְן אַנדְעַנְק

פֿוֹן אָונְדוּעֶרֶע אָומְפֿאָרְגָּעֵסְלָעֵכְע

יעקב אש (لينקס)

יצחק אש

פאר אַיִבִּיקְן:

שרה, יַאֲדֹשׁ אָוּן גּוֹטָע אַש
מעקסיקע

מיינע עלטערן

שמעון אוּן פֿעלָע אָפְאַטְשִׁינְסְקִי
אָומְגָעָקוּמָעָן אֵין קוֹטְנוּר גַּעֲטָא.

פאר אַיִבִּיקְן:

גּוֹנִיע אָפְאַטְשִׁינְסְקִי (שְׁשָׁאַנְסְּקָאָוָסְקִי)
מייטָן מָאָן אוּן קִינְדָּר, מעקסיקע

לְזִכְרוֹן עַולְס!

יהזקאל רָאָזְעַנְבָּעָרֶג, זִין פֿרְזִי שְׁרָה-רְבָּקָה
אוּן קִינְדָּר אַבְרָהָם-שְׁמוֹאֵל, שִׁינְעָ-חִיָּה,
אִיטָּע, יַעֲקֹב-שִׁיעָ

פאר אַיִבִּיקְן:

חַנָּה-מַלְכָּה סֻעָּרָעַבִּיצְקִי (גַּעֲבָ' רָאָזְעַנְבָּעָרֶג),
טָאָכְטָעָר אוּן אִידָּעָט, מעקסיקע

געדענק זי! זאל דאס יזכור-בוך זיין דער קבר און מצבה פון אונדזערע נאענטסטע און טיערטע, דער מאָרדעט דורך די נאצישע רוצחים ימ"ש. קוּק אין דעם יזכור-בוך, גלייך וואָלסט צוֹגַעֲגָנְגָעַן צוֹ זיִיעֶר קבר און מצבה. ליען די דאָזֵיקע געמען, ווי אַמְּאָל אַוִיפָּן בִּיתְ-עוֹלָם אַין קוֹטְנוּן — דָּא לִיגְּן זי: דִּין טָاطָע אַון מָאָמָע, שׂוּעַסְטָעָר, בְּרִידָעָר, זִיְדָעָר בָּאָבָעָ, דִּי קִינְדָעָר — דָּעַרְשְׁטִיקְטָע אַון פָּאָרְבְּרָעְנְטָע. לַעַב אַיבָּעָר אַין דִּין זְכָרוֹן עַפְּעַס פָּוּן דֻּעָם וּוָאָס זַיִהָאָבָן אַיבָּעָרְגָּעְלָעְבָּט! זִיעַרְעָא בְּלִיקָּן וּוּעָלָן דִּיךְ דָּעַרְמָאָגָעָן אַיְנָעָם אַמְּאָל פָּוּן אַונְדָזָעָר שְׁטָעָטָל, וּוּ דּוּ בִּיסְטָ גַּעֲבָוִירָן גַּעֲוָאָרָן אַון אַוִיסְגָּעוֹאָקסָן. קְרִיאַץ זַיִד אַיְינָן אַיְן מוֹחַ זִיעַר הַיְילִיקָּן אַנְדָעָנָק — פָּאָרְגָּעָס זַיִ נִישְׁתָּ!

מיין טָاطָע-מָאָמָע בָּרוֹךְ אַון צִירֵל בַּיְלָד; מיין שׂוּעַסְטָעָר קִיְּלָע בַּיְלָד אַון שׂוֹאָגָעָר יִשְׂרָאֵל וּוְאַרְטְּצִיךְ מִיט זִיעַרְעָא צְוּוִיִּי קִינְדָעָר; מיין שׂוּעַסְטָעָר מָאָנִיִּע בַּיְלָד אַון שׂוֹאָגָעָר אָגָוָרָעָק; מיין בָּרוֹדָעָר רְפָאָל עֹזָר בַּיְלָד מִיט זַיִן פְּרוּיִי, קִינְד אַון אַיְנִיקָּל, גַּעֲבָלִיבָן פָּוּן דֻּעָר עַרְשְׁטָעָר וּוּעָלְטָ-מְלָחָמָה; מיין בָּרוֹדָעָר זְלָמָן בַּיְלָד (צְוָגָעַלְעָבָט בַּיְלָד, רַעֲכָטָס); מיין שׂוֹאָגָעָר וּוְאַלְטָעָר גְּרָאָדוֹשִׁינְסִיקִי (לִינְקָס).

לאה פָּאָסְטָ, דִּי פְּרוּיִי פָּוּן הַעֲרָשָׁל רָאָכוֹאָל, צְוָאָמָעָן מִיט די קִינְדָעָר בָּרוֹךְ אַון צִירֵל בַּיְלָד, אָוּעָק אַין קוֹטְנוּר גַּעַטָּא. בָּאָקָאנְטָ גַּעֲוָוָן אֶלָּס בָּרוֹךְ שְׁעַנְקָעָרָס שׂוֹוִיגָעָר. אָוּמָגָעָקוּמָעָן אַיִּיף קִידּוֹשָׁ-הַשָּׁם אַין עַלְטָעָר פָּוּן 96 יָאָר, צְוָאָמָעָן מִיט אִירָעָא אַיְנִיקָּלָעָר אַון אַוְרָאַיְנִיקָּלָעָר.

פָּאָרְאִיִּיבִּיךְ:

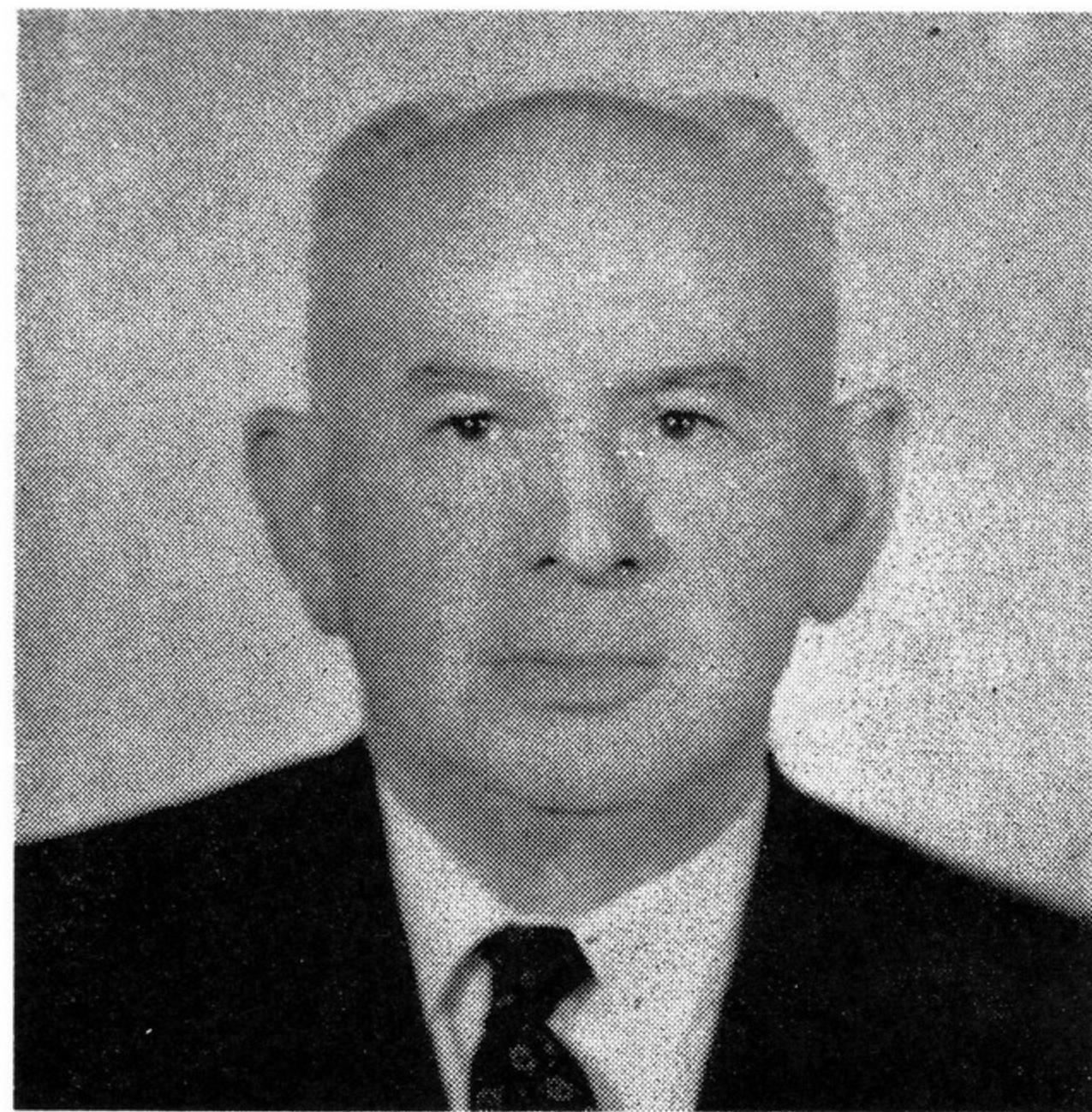
פָּאָמִילִיָּע אַיְזִיק-מָאִיר בַּיְלָד, מַעֲסִיקָּע

מיר זענען דערשיטערט
פונעם פריציטיקן און פלוּ
צומדיין טויט פון אונדזער
ויזע-פריעזידענט, דעם
הארציקן חבר און פריינד

אייזיק-מאיר ב'ר ברוך בילד

מיר בייגן די קעפ אין טיפן
טרויער צולבן גרויסן
פארלוסט און דריין אויס
אונדזער מיטגעפל דער
משפהה.

קאמיטעט פון דער קוטנער לאנדסמאנשאפט אין מעסיקע

אייזיק-מאיר ב'ר ברוך בילד זיל

מיט וויתיק און צער שטייען
מיר ביים פרישן קבר פון
אונדזער הייס-געליבטען מאן,
פאטער און זיידע

אייזיק-מאיר בילד זיל
ויזע-פארזיצער פון דער
קוטנער לאנדסמאנשאפט אין
מעסיקע.

מיר באוינגען זיין
פריציטיקן טויט.

פרוי, קינדר
און משפהה
אין מעסיקע

באים אויסענדיקן אין דרוק אונדזער ספר יזכור, איז דערהאלטן געווארן די דערשיטערנדיקע ידיעה וועגן
פלוצומדיין טויט פון דעם טיערן קוטנער ייד, אייזיק-מאיר בילד, וועלכער איז נפטר געווארן אין מעסיקע, פריטיק,
דעם 23טן פעברוואר 1968.

ס'איו שוער שלום צו מאכן מיט דעם דאזיקן אכוריותדיין אמרת... די משפהה בילד איז פון דורות געוון גוט
באקאנט אין קוטנער. מיט זיינע ברידער בין איז געוון באפרײינדער, אבער מיט אייזיק-מאיר האב איז ניט באויזין
גענטער זיך צו באקענען, וויל נאך אין יאר 1920 איז ער פון קוטנער אנטלאפַן קיין פאריז, וו ר'האט אויגעשטעלט
די קוטנער לאנדסמאנשאפט. נאך עטלעכע יאר זיין אין פראנקייד — עמיגראט ער קיין מעסיקע, וו ר'האט אויפַ
געשטעלט זיין הים און משפהה, געהאט נחת פון די קינדר.

אין יאר 1965 האט אייזיק-מאיר באזוכט ישראל און ארוייסגעוויזן א לעבדיקן אינטערעס מיט אונדזער אירגון
בכל און מיט די צוגרייטונגען צום "ספר קוטנה והסבירה" — בפרט. מײַן בקשה צו אים, איז ער זאל זיין דער אמאסאָדָָאָר
פונעם ספר פאר די קוטנער אין מעסיקע — האט ער דערפילט מיט טריישאָפַט און ענרגיע. אויף דער זיזונג פון
קאמיטעט אין תל-אביב האט ער מיט א סך גערירטקייט צוגעזאגט אלץ טאן, כדי פאריביקן די קוטנער קדושים,
צווישן וועלכע, וו ר'האט דערציילט, עס געפינט זיך אויך זיין 96-יאָריךער באבע, וו איז צוזאָמען מיט די איניקלעך
געגאנגען על קידושהשם...

עס שטייט מיר איצט פאר די אויגן זיין געשטאלט — א הויכער, בריט-פליזייקער ייד, וועמענס ואָרעדער בליך,
פשטוֹת און הארץיקיט רופַן אָרוּס צו אים נאָענטקייט און צוטרוּ. זיינע אָפַטער בריוו צו מיר זענען תמיד געוון
דורכגענוּמען מיט זאָג וועגן ספר. ערשת ניט לאָנג האט ער געשריבן מיט צער, איז ער ערן-פריעזידענט, גראָבִינְסִקי,
און נאך זעקס קוטנער אין מעסיקע, זענען שוין אוּפַן עולם-האמת און ניט זוכה געוון צו דערזען דאס
יזקור-בוק. ווען כ'האָב אים גענטפערט, איז אין מאֵי 1968 וועלצַן מיר ענדלעך פיערן דעם סיומ-הספר, איז גראָיס געוון
זיין פרײַד און ר'האט שוין אוּסגעקוּט דעם מאָמענט... דערווויל האט ער געטאן פארן דערשינגען פונעם בוק — —
ביז ער מלאָך-המות האט פאָרְשְׁנִיכְטָן דאס לעבן פון א טיערן, הארץיקן ייד און איבערגעגעבעגען לאָנדסמאָן.

זאל אים די ערַד גֶּרְנְּגֶן זיין!

יהושע על בויים

ויזע-פארזיצער פון אירגון יוצאי קוטנער בישראל